

გულისნაცვალი

ევან პერიელო

HeartPlus, by Evan Perriello

თარგმანი: დავით ჯიქია



ლანჩამდე ათს ვაკეთებთ. ამოჭრით. ვნომრავთ. პატარა პირამიდად ვაკოკოლავებთ ისე, რომ სინიდან არ გადმოგორდნენ.

„აუჰ“, ამბობს ჩარლზი და ნილას იხსნის. ზედა ჯერაც ფეთქავს, ნილბის მოხსნამდე ცოტა ხანს თვალს არ ვაშორებ. პაციენტიც დგება და უმზერს, ყველა დაჟინებით ვაკვირდებით, როგორ ნელდება გულისცემა და მერე ჩერდება.

„ოი“, ამბობს პაციენტი. ეს ტომას ფერერია. იგი ორმოცი წლისაა, სისხლის წვეთი ნელა მიიკვლევს გზას მის მკერდზე, სხვა მხრივ კი, ის კარგად არის, სინამდვილეში უკეთესადაც კი.

„შოკის მომგვრელია, არა?“ კითხულობს ჩარლზი. „იმ გაგებით, რომ აი აქ დევს შენივე ნაწილი, სულ ცოტა ხნის წინ შენს სიცოცხლეს რომ უზრუნველყოფდა.“

„ხოო“, ამბობს პაციენტი, „ვფიქრობ, ასეა“.

„შენახვა გნებავთ? თქვენთვის შეგვიძლია, გავრეცხოთ, და სპირტი ჩავდოთ. ზოგ პაციენტს ეს მოსწონს. მცირედი სუვენირი.“

ტომასი თითქმის ეთანხმება, მაგრამ შემდეგ უეცრად აჟრჟოლებს, ალბათ წარმოიდგინა, როგორ იდებოდა მისი გული ქილაში, მის მაგიდაზე, სამსახურში ან სახლში ბუხრის თავზე. „არა“, ამბობს ის, „ვფიქრობ, შეგიძლიათ, თავიდან მოიშოროთ“. მედდამ სისხლის წვეთი მოსწმინდა და ტომასს ერთჯერადი ხალათი გადააწოდა.

ჩარლზმა და მე ჯაგარისით გავრეცხეთ და ხელსაწყოები სტერილიზატორში მოვათავსეთ. შემდეგ კაფეტერიისაკენ გავეშურეთ, სადაც სტივით უმასპინძლებიან. ჩარლზს ნახევრად შემწვარი

მოსწონს, ნახევრად, იმიტომ, რომ მე ვლიზიანდები, როცა მის თეფშზე სისხლს ვხედავ. ის გამოცდილია, მე ახალბედა, ის სიამოვნებას იღებს თავისი უშფოთველი მუცლით.

ბოლო ათი წელია, მხოლოდ გულის ამოღებაზე სპეციალიზდები. ჩვენ – მსოფლიოში პირველი საავადმყოფო ვართ სპეციალიზებული ჯგუფით, თუნდაც მხოლოდ ჩარლზი და მე, და იმდენად გავიწაფეთ, რომ დღეში 25-ის ამოღებაც შეგვიძლია.

„ადამიანის სხეული მალფუნქციონირებადი მანქანაა“, მითხრა ჩარლზმა სამსახურთან დაკავშირებულ პირველ ინტერვიუზე, „და ამას ვერ შეაჩერებ, ყოველ შემთხვევაში ერთბაშად. მაშ, რა უნდა ქნა? ის ნაწილები, რომლებიც უმეტესადწილად პირველი გამოდის მწყობრიდან, შეძლებისდაგვარად უნდა დაიცვა ნაადრევი გაფუჭებისაგან. და ეს ის მაქსიმუმია, რისი იმედიც უნდა გქონდეს. შემთხვევათა ოთხმოდრედი პროცენტში კი უპირველეს ყოვლისა გული ზიანდება“.

გულისნაცვალი (ჰარტპლუსი – HeartPlus, მთარგმნ.), რა თქმა უნდა იდეალური არ არის. მაგრამ უკეთესია, ვიდრე ორიგინალი, გამძლეობის თვალსაზრისით. ტიტანი ცვდება, და კვების წყარო იცვლება. „უსასრულოდ არ გეყოფა“, უყვარს ჩარლზს პაციენტებისათვის თქმა, „მაგრამ ის უდაოდ უფრო დიდხანს გაძლებს, ვიდრე დანარჩენი შენ“.

ერთის მხრივ, გული ძალზე მარტივი რამეა შესაცვლელად. რამდენადაც მნიშვნელოვანი არ უნდა იყოს, ეს სარქველებიანი ტუმბოა. მექანიკოსებს უფრო რთული აგრეგატებიც შეუქმნიათ მანქანებისთვის. საბოლოოდ კი, კარდიოსტიმულატორს ვიღებთ. და შემდგომ, როდესაც ის საკმაოდ იხვეწება, ვიღებთ გულისნაცვალს. მაგრამ ჩვენ დღემდე შეკეთებაზე ვართ ფოკუსირებული. და ჩარლზს დიალოგი პრევენციაზე გადაყავს.

„აზრი არა აქვს“, ამბობს ის, „დაიტოვო ორგანიზმში საგანი, რომელიც ადამიანთა უმეტესობისათვის მოწიკწიკვე დროის-ნაღმია. რა არის ამერიკელების ნომერი პირველი მკვლეელი? გულის დაავადება. აი, მარტივი გამოსავალი: დაასწარი გულს ემპაკობაში, და შემდეგ დრო სიმსივნესა ან დიაბეტზე ნერვიულობაში ხარჯე“.

თავდაპირველად, ჟურნალებში მას მუქთახორად ახასიათებდნენ. თანდათან კი სულ უფრო და უფრო მეტი ექიმი იზიარებდა მის აზრს. შემდეგ ჯანმრთელებმაც მიმართეს მას, გაჩნდა კითხვა – გააკეთებდა თუ არა ის ამას ჯანმრთელ ადამიანებზე.

ის დაეკითხა საავადმყოფოს ხელმძღვანელობას, ისინიც დათანხმდნენ.

ახლა ეს მარტივია. მოდური, სუფთა და ეფექტური. ახლა სხვა საავადმყოფოებსაც ჰყავთ თავისი კარდიოლოგები, რომლებიც იგივე პროცედურას აკეთებენ, თუმცა მათ იმდენის კეთება არ შეუძლიათ, რამდენიც ჩვენ.

მახსოვს, როცა ეს მე გავიკეთე. რა თქმა უნდა, ჩარლზი იყო, ვისაც ვანდე ინსტრუმენტების ჩაყოფა ჩემს მკერდში. მინდოდა ფზიზლად ვყოფილიყავი, რათა მეგრძნო ის მომენტი, როცა ბუნებრივ გულისძგერას მექანიკური პულსი ჩაანაცვლებდა. სიმართლე გითხრათ, მემინოდა. ლექსებისა და მეტაფორების ასწლეულებმა გაიქროლეს გონებაში. წამიერად ჩემი ადამიანობა აკიაფდა, მერე წაბორძიკდა და გაცურდა ნეკნებს შორის არსებული ხვრელიდან. მერე ყველაფერი გაქრა... მე წამოვჯექი და მივაშტერდი კუნთოვან წარმონაქმნს, რომელიც დაჭერილი თევზივით ლაფავდა სულს.

და დიახ, მე ის სახლში წავიღე. და მთელი საღამო ვუყურებდი. ჩემი თავი შევამოწმე. მამაჩემზე ვფიქრობდი, დიდი ხნის გარდაცვლილია, და ბედნიერი ვიყავი, რომ იქვე მკერდში აღმოვაჩინე იგივე ტკივილი, რომელსაც მანამდე ყოველთვის ვგრძნობდი.

ჩემს თავს დავცინოდი, ასეთი სულელი რომ ვიყავი, მე ხომ ვიცოდი, რაც არის გული და მაინც ველოდი, რომ იგი გრძნობდა.

მომდევნო დღეს ჩარლზს დავურეკე და სამსახურზე დავთანხმდი.

ლანჩის შემდეგ დავიბანეთ, და აი, ჩვენი შემდეგი პაციენტი. ათი წლისაა, მუქი თაფლისფერი და ლამბაქივით დიდი თვალებით. ჩვეულებრივ, ასეთ მცირეწლოვანებს არ ვუკეთებთ, მაგრამ ბიჭს გენეტიკური რისკი აქვს. ბიჭი საოპერაციო მაგიდის კიდზე ზის, და ნერვიულად აქანავებს ფეხებს.

ბიჭს მივესალმეთ. ჩარლზმა მას მამალო მისცა, მე კი დერეფანში გამიყვანა. „გინდა ამის გაკეთება?“ მკითხა

მან. თუმცა ამას უკვე წელიწადია რაც ვაკეთებ, მაგრამ ბავშვზე აქამდე არასოდეს მიმუშავია.

„დიახ“, მივუგე მე, „კიდევ ერთი სხეული. არანაირი განსხვავება, უბრალოდ, უფრო პატარა“.

„აუჰ“, ამბობს ტუჩებზე ლიმილმორეული ჩარლზი. ვხედავ, რომ ისიც ღელავს, მაგრამ ხუმრობაში ცდილობს ამის დაფარვას „შენ რა უგულო ყოფილხარ?!“ ხითხითს იწყებს. ძალიან მოსწონს ეს სიტყვათა თამაში.

მიუხედავად იმისა, რომ ვიცი და იმავდროულად შევდივარ და ბავშვს დაწოლაში ვეხმარები, და მის სახესთან ნილაბი მიჭირავს, რათა დაიძინოს, ჩარლზი ცდება. მე მაქვს გული. ის ქილაშია, ჩემს მაგიდაზე, სახლში. და თუმცა ვიცი, რომ ეს სისულელეა, და მოგვიანებით ამაზე საკუთარ თავს დავცინებ, ვფიცავ, რომ ვგრძნობ, როგორ მტკივა, როცა ბიჭის ნაზ მკერდს ხერხს ვადებ. და ვლოცულობ, ისე როგორც არასდროს, ღმერთო, არაფერი მოხდეს. ოღონდ გადარჩეს...



„იმელდა“ ტიკლიდან „წერილები ახალგაზრდა ექიმს“

რიჩარდ სელცერი

Imelda, Letters to a Young Doctor by Richard Selzer

თარგმანი: დავით ჯიქია

ორ კვირაზე მეტი იყო გასული, რაც ჩვენს მოვალეობას ვასრულებდით – ეს ამბავი წამოსვლამდე რამდენიმე დღით ადრე მოხდა. დილით უთენია, ამბულატორიის ფანჯრიდან მოვკარი მას თვალი. კნაჭა, შავტუბა ინდიელი გოგონა, დაახლოებით თოთხმეტი წლის. ფიგურა, ნარინჯისფერ მოყავისფრო, ტერაკოტა, თითქოს უფორმო თიხასაგან ჩამოქნილი. უფროსი, მზებზე გარუჯული ქალი გოგონას უკან და ოდნავ მარცხნივ იდგა. დედა დაბალი და ჩაფსკვნილი იყო. მას მალალცილინდრიანი ფართოფარფლებიანი ქუდი ეხურა და უფორმო, ანაფორის მაგვარი კაბა ეცვა. გოგონას

გრძელი, გაშლილი შავი თმები ჰქონდა. ყურებზე პაწაწინა ოქროს რგოლები. კაბა, რომელიც ეცვა, შესაძლოა წინათ დედამის ეკუთვნოდა, იმდენად დიდი იყო, თითქოს გამხდარი მხრებიდან ქვევით მკლავებზე უნდა ჩამოსრილდესო. მასთან ერთადაც კი კაბა ცარიელი ჩანდა, როგორც კარზე ჩამოკიდული რამ. მისი მკერდი თითქმის არ ისახებოდა ქსოვილზე, თეძოები კი საერთოდ არ მოსჩანდა. პირთან გამუდმებით აფარებული ჰქონდა ჭუჭყიანი, ვარდისფერი, ჩვრის გორგალი, თითქოს ტკივილის ნაკადის შეჩერებას ან დათრგუნვას ცდილობდა. მე ვხვდებოდი, რომ ის, რაც მას



უნდა ეჩვენებინა ჩვენთვის, ის რაც ჩვენ უნდა გვენახა, დაფარული იყო სწორედ ამ ვარდისფერი ჩვარის მიღმა. თვალყურს ვადევნებდი, ქალმა ხაპი მიაწოდა, გოგონა დაეწაფა წყალს და ძალღვივით დაიწყო სვლეპა. ის დღის ბოლო პაციენტი იყო. ისინი შიგა ეზოში იცდიდნენ რამდენიმე საათის განმავლობაში.

„იმელდა ვალდეს“ გამოვიძახე მე. იგი ნელა წამოდგა ფეხზე ისე, რომ ჩვარი არ მოუცილებია პირიდან და დედას მისაღები ოთახის კარისაკენ გამოჰყვა. მე შემოვუშვი ისინი.

„თქვენ იმ მაგიდაზე დაჯექით“, ვუთხარი მას. „დედა, თქვენ იქ გაჩერდით, გეთაყვა“. ისტორიაში წავიკითხე:

„ოთხმეტი წლის გოგო – სრული, ცალმხრივი, მარცხენამხრივი კურდღლის ტურითა და მგლის ხანით. არავითარი სხვა დაავადება ან თანდაყოლილი დეფექტი არ აღინიშნება. ლაბორატორიული გამოკვლევები, გულმკერდის რენტგენოლოგიური გამოკვლევა – ნეგატიური.“

„უთხარით მას მოცილოს ჩვარი“, თქვა ექიმმა ფრანცისკუსმა. მე ვანიშნე, და გოგონა უკან გახტა, კიდევ უფრო მაგრად მიიჭირა ჩვარი.

„მისმინეთ ეს სისულელეა“, უთხრა ფრანცისკუსმა. „უთხარით მას, რომ მე ეს უნდა ვნახო. ან იგი კარგად იქცევა, ან წაბრძანდეს“.

„გთხოვ, მომეცი ჩვარი მე“, ვუთხარი შეძლებისდაგვარად დაყვავებით. მან მაინც არ გააკეთა. მას არ შეეძლო. სწორედ მაშინ ფრანცისკუსი მისწვდა და სტაცა იმ ხელს, რომლითაც გოგონას ჩვარი ეჭირა და უხეში მოძრაობით ჩამოაწვევინა. წამიერად გოგონას თავი გაჰყვა ჩვარს, რომელიც მოსცილდა სახეს, თავისუფლად დარჩენილმა მეორე ხელმა დაფარა სახე. მოლოდინის მიუხედავად, მან სახე დამალა. რამდენიმე წამში იგი მოდუნდა და უძრავად დარჩა. იგი მომაგონებდა მხეცს,

რომლის მზერაც უსასრულობას, სიკვდილს მისწვდა, შიშის გარეშე და გაცნობიერებულად.

ამაზრზენი და საძულველი დეფექტი შეუნიღბავად, რეზინის მწერივით ჩაჭედლიყო გოგონას სახის ცენტრში. ზედა ტუჩი ფართოდ იყო გაპოხილი და ნაპრალი ნესტომდე აღწევდა. ერთი თეთრი კბილი გამოჩნდა ზედა ყბაზე იყო შემომჯდარი და ხვრელიდან გამოსჭვივოდა. თითქოს ძვალზე ამოჭმული იყო. ზევით, ნათელი ნუშისებრი თვალეები და გრუზა შავი თმები სხივებს ირეკლავდა. ქვევით, ნატიფ ყელზე გამოკვეთილი პულსაცია მოსჩანდა. ჩვენი დაჟინებული მზერის ქვეშ გოგონა თვალეებით კალთაზე ნახევრად გაშლილ ხელისგულზე იყო მიშტერებული. ის იყო მშვენიერი ფრინველი გახლეჩილი ნისკარტით. და დაძაბული, მეტი სირცხვილის მოლოდინში.

„გააღე პირი“, წარმოთქვა ქირურგმა. მე ვთარგმნე. იგი ასეც მოიქცა, და ქირურგმა თავი უკან გადააწვევინა, რათა შიგნით ჩაეხედა.

„სასაც. სრულად“, თქვა მან. ხანგრძლივმა სიჩუმემ დაისადგურა. დუმილი თავადვე დაარღვია.

„რა გქვია?“ პასუხის გაცემამდე ჭრილობის კიდეები გასადავდა.

„იმელდა“. მარცვლებმა ხვრელიდან ნერწყვთან ერთად სტვენით გამოჟონა.

„ხვალ“, თქვა ქირურგმა, „მე გაგილამაზებ ტურს. Man`ana“.

მომეჩვენა, რომ ჰიუ ფრანცისკუსი, მისი გამოცდილების წლების, მის მიერ ნანახი საშინელებების მიუხედავად, სულის სიღრმემდე შეძრული უნდა ყოფილიყო გოგონას შესახედაობით. ეს მის სახეზე, წამიერ გაეღვებაში, ამოვიკითხე. შესაძლოა ეს გოგონას მიერ დაფარვის მცდელობამ განაპირობა, რა უნდა ექნა, რომ გოგონას ტუჩი ეჩვენებინა, როგორ უნდა მოეხერხებინა ეს. ალბათ წინააღმდეგობამ გაამძაფრა სიმამინჯე. მას რომ პირი თავისუფლად, სირცხვილის გარეშე ეჩვენებინა იგი მისთვის არც მეტი, არც ნაკლები რიგით პაციენტად იქცეოდა.

მან დეფექტი შტანგენფარგალით გაზომა, შეისწავლა სხვადასხვა კუთხიდან, ნიკაპქვეშ თითოთ ატრიალებდა მის თავს.

„ნუთუ ამის გამთლიანება შეიძლება?“ ვკითხე მე.

„გადაუღეთ ფოტოები“, თქვა მან. მას კი, „პირდაპირ იცქირე“. კამერის ობიექტივიდან გოგონა კიდევ უფრო საცოდავი ჩანდა, იგი სავსებით შეურაცხოვლი იყო.

„შეჩერდით!“ შემაჩერა ქირურგმა. მე დავუშვი კამერა. კულუღი განივად ჩამოემალა სახეზე, ადვილად იპოვნა გზა მისი პირისაკენ, სადაც ნერწყვში აიზილა. მან აუკრიფა თმები და კეფაზე დაუმაგრა.

„გააგრძელეთ“, თქვა მან. აჩნაკუნდა კამერა. გოგონა კრთოდა.

მომდევნო დღით, განყოფილების შემოვლის შემდეგ, საოპერაციო ოთახში მივედი, ანესთეზია უკვე დაწყებული იყო. გოგონას პირიდან ამოჩრდილი მილი მის ქვედა ტურს ებჯინებოდა, რათა საოპერაციო ველი თავისუფალი ყოფილიყო. ექთანი უკვე ასუფთავებდა სახეს, რომელიც მოწითალო-მოყავისფერი ქაფში ცურავდა. პაწაწინა ოქროს საყურეებიც ჩაფლული იყო

იმ ქაფში. დროდადრო ერთ-ერთი მათგანი მომხიბლავად გამოიბრწყინებდა. სახე უკანასკნელად დაბანეს და გაამშრალეს. მწვანე საფენები ისე დააფინეს სახეზე, რომ დაეფარათ ყველაფერი პირისა და ცხვირის გარდა. დამაგრდა ზეწარიც.

„მტანგენფარგალები!“ ქირურგი იღებდა ზომებს, საზღვრავდა დამახინჯებული კუპიდონის რკალის პიკის მდებარეობას.

„სანიშნი კალამი!“ მან ლურჯი წერტილით რკალის მწვერვალი მონიშნა. ცხვირის ფორმა პუნქტირით; შემდეგ ქვედა ჩაღრმავება ალისფერი ხაზით. გადაშალა არათანაბარი A ნაფლეთი და B ნაფლეთი გამოიკვეთა. იგი მუშაობდა, ენერგიულად ტუჩსა და ცხვირზე, რათა აზრი მიეცა იმ ქაოსისათვის, ვარდისფერ საძირკველზე დაედო ტუჩი, შედეგის დანახვა კი მხოლოდ მას შეეძლო. დატანილ იქნა ბოლო წერტილი და ხაზი. იგი მზად იყო.

„სკალპელი!“ მან გოგონას პირს ზემოთ დანა მოამზადა.

„O.K., დავიწყით?“ იკითხა ანესთეზიოლოგმა.

„დიახ“.

მან დაუშვა დანა.

„არა! მოიცადეთ!“ ანესთეზიოლოგის ხმა დაძაბული, წყვეტილი იყო. „არ გაინძრეთ!“

ქირურგის ხელი უძრავად იყო.

„რამია საქმე?“

„რალაც გაუგებრობაა. დარწმუნებული არ ვარ. ღმერთო, იგი პისტოლეტივით ცხელია. სისხლის წნევა ზევით მიდის. პულსი ას ოთხმოცი. გაზომეთ რექტალური ტემპერატურა“. ექთანი ზეწრებს ქვეშ ცოდილობდა. ჩვენ ველოდებოდით. ექთანმა თერმომეტრი ამოიღო.

„ას შვიდი... არა... რვა“. გამოსცრა ყოყმანით.

„ავთვისებიანი ჰიპერთერმია“, თქვა

ანესთეზიოლოგმა. „ყინული! ყინული! მოიტანეთ დიდი რაოდენობით ყინული!“ მე გავვარდი ოთახიდან და პირველივე შემხვედრ ექთანს მივმართე.

„ყინული!“ ვყვიროდი მე. „Hielo! სასწრაფოდ! Hielo!“ ქალი უაზრო გამომეტყველებით მიცქერდა. მე მეორესთან მივვარდი. „Hielo! Hielo! ღვთის გულისათვის, ყინული“.

„Hielo?“ აჩჩრა მხრები ქალმა. „Nada“. მე უკან შევვარდი საოპერაციო ოთახში.

„იქ არავითარი ყინული არ არის“, ვაცნობე მე. ექიმმა ფრანცისკუსმა მოიგლიჯა ხელთათმანები და გოგონას კანს შეეხო. ნიღაბს ზემოთ მისი თვალები ბრძოლაში გააფთრებული ცხენის თვალებს ჰგავდა.

„ელექტროკარდიოგრამა – შემაშფოთებელია...“

„პულსს ვერ ვსინჯავ...“

„რაა, ეშმაკმა დალახვროს, ...“

ქირურგი მისწვდა გოგონას საზარდულის მიდამოს. ბარძაყის არტერიაზე არავითარი პულსი.

„ეკგ სწორხაზოვანია. ღმერთო, ჩემო! ის მოკვდა!“

„შეუძლებელია.“

„ასეა“.

ქირურგმა თითები დააჭირა საზარდულს, სადაც არავითარი პულსი არ იყო, მხოლოდ საკუთარ პულსს გრძნობდა, რომლის კაკუნიც გოგონას სხეულში შეჭრას ლამობდა.

მომდევნო დილას მე განყოფილებაში კი არ წავედი, არამედ შიგნითა ეზოს ჭიშკართან, ქუჩის მხრიდან ვიდექი. ზოლიან პანჩოებში გამოწყობილმა ორმა ახალგაზრდამ ჭილობში გახვული გოგონას სხეული ხის საზიდარზე დაასვენა. ვირი იცდიდა. ამ სცენამ ისე ჩამითრია, როგორც ნებისმიერი უნუგემო სცენა – სიკვდილით დასჯა, ბრძოლის ველი – მიიქცევდა ადამიანის ყურადღებას. ქალმა ამოიხედა და მაშინვე შემნიშნა. ქული მოეხადა. მისი თმების მძიმე გორგალი თავს სიდიდეს, კეთილშობილებას ანიჭებდა. მე მცირეოდენი ფული ჩავუკუჭე ხელში. „ყვავილებისათვის“, ვუთხარი მე. „მღვდლისათვის“. ლოყები ისე უთრთოდა, თითქოს რამდენიმე წუთის წინ მის სამხედრო ხომალდს ქვა დასცემოდა და ტალღები სწორედ ახლა აღწევდნენ მის თავამდე. ვინანე იქ მისვლა.

„Si, si“, თქვა ქალმა. მწერებისაგან დაკენცილი სახე ჰქონდა. „ექიმი – ანგელოზთაგანია. მან უფლის საქმე დაასრულა. ჩემი ქალიშვილი ლამაზია.“

ნეტავ რა იგულისხმა! ტუჩი არ აღუდგენიათ. გოგონა მანამდე მოკვდა.

„მხოლოდ ნატიფი ხაზი, რომელსაც უფალი დროთა განმავლობაში წაშლის“, თქვა მან.

მე დავეწიე საზიდარს, ავწიე სუდარის კიდე. ნაპრალის ადგილას ნაზი ნაკერების ახალი ზოლი იყო. კუპიდონის რკალი ოსტატურად იყო ფორმირებული, ალისფერი გასწორებული საზღვრით. ნესტო იმეორებდა მეორე ნესტოს მომრგვალებულ ფორმას. ხელი გაეფუშვი სუდარის ბოლოს, მანამდე კი ერთხელაც შევაგლე თვალი ყველაზე მშვენიერი შავი თმების გროვას.

„Adios, adios...“ და საზიდარის ჭრიჭინი სადღაც შორს შეერია ფლოქვებისა და ზანზალაკის ხმებს.

ექიმების ცხოვრებაში არსებობს მოვლენები, რომლებიც, როგორც ჩანს, ავლებენ ზღვარს ახალგაზრდობასა და ასაკს, ხედვასა და აღქმას შორის. ოცნებების მსგავსად მთელი წარსული ცხოვრების ილუმინატი. ამგვარი შემთხვევების შემდეგ, ექიმი ის აღარ არის, ვინც იყო. ეს, მომეჩვენა მე, თითქოს ვიღაც შემოილიოს, ან უკიდურეს შემთხვევაში, მეტისმეტად ქედმაღლის ქმედება იყო. მოვლენების თავიდან განვითარების მცდელობა. გოგონას სიკვდილი რიგგარეშე იყო მისთვის. სიკვდილი ტუჩის აღდგენის შემდეგ უნდა დამდგარიყო და არა მანამდე. მას შეეძლო ეთქვა დედისთვის, რომ აღდგენა ვერ მოხერხდა. მაგრამ არა, მან არ გააკეთა ეს. მან არ თქვა არაფერი. ეს იყო სწორედ იმ უცნაურ მოვლენათა შედეგი, რომლებსაც თითოეული ჩვენგანი ემორჩილება და რომლებითაც ჩვენ ვცხოვრობთ, და ვნანობთ. ალბათ, სწორედ მაშინ, იმ მომენტში გააცნობიერა, თუ რას მოიმოქმედებდა. დედის სიტყვებმა არ ანუგეშა; ისინი სდევნიდნენ მას. ეს მას დედისთვის არ გაუკეთებია. საშინელი მოთხოვნილება სტანჯავდა. მას არ სურდა გაეცნობიერებინა, რომ იმეღდა ტუჩის აღდგენამდე მოკვდა. ამგვარი საქმეების შემოქმედნი საზოგადოებისაგან თავის დაღწევასაკენ ისწრაფვიან. ისინი საკუთარ საცალფეხო ბილიკს მიჰყვებიან. მათ აქვთ საიდუმლო, რომელსაც ვერასდროს დასთმობენ. მე არასდროს არ უნდა გავაცხადო ის, რაც მე ვიცი.

ექვსი კვირის შემდეგ მე ვიყავი სამედიცინო სკოლის ჩაბნელებულ ამფითეატრში. იარუსების ნახევარწრე გარს ერტყმოდა პატარა სცენას, რომელზეც იდგა ჰიუ ფრანცისკუსი და წარმოადგენდა ჰონდურასში ნანახ შემთხვევათა მასალებს. ეს წლის უმნიშვნელოვანესი მოვლენა იყო. დარბაზი სახვე იყო. წინა ღამით მან იმ თანამიმდევრობით დაალაგა სლაიდები, რომლითაც სურდა მათი ჩვენება. მე პროექტორს ვაკონტროლებდი.

„შემდეგი სლაიდი!“ დროდადრო იმ ბრძანებითი კილოთი მომმართავდა, რომელიც სამედიცინო სკოლის სტუდენტების, ინტერნების, რეზიდენტებისა და პაციენტების ბრმა მორჩილების საფუძველი იყო.

„ეს არის ორმოცდაჩვიდმეტი წლის მამაკაცი მძიმე დამწვრობის შედეგად განვითარებული კისრის კონტრაქტურით. ხედავთ ნიკაპსა და მკერდის ძვლის წინა ქსოვილებს შორის გაჭიმულ რიგიდულ შემაერთებელ ქსოვილს. თავის მოძრაობა ტორსის მიმართ შეუძლებელია...“ შემდეგი სლაიდი!

პროექტორმა გაიჩხაკუნა.

„აქ წარმოდგენილია ნაწიბუროვანი ქსოვილის ამოკვეთის შემდგომი პერიოდი და პირველად თავის სრული მოძრაობა. დეფექტი სრულად დაიხურა...“ შემდეგი სლაიდი!

ჩხაკუნ!

„...მუცლის წინა კედლიდან პეჯეტის დერმატომით აღებული კანის მთელი პლასტი. შემდეგი სლაიდი!“

ჩხაკუნ!

და უეცრად გამოჩნდა იგი, როგორც აჩრდილთა სამყაროდან ამოყვანილი, ყველა ჩვენგანის ზემოთ და მიღმა, როგორც მკვდრეთით აღმდგარი. მას ოვალური სახე ჰქონდა, გაშლილი გრძელი შავი თმები, პაწაწინა



ოქროს საყურეები. და განათებული ამოჭმული პირი. მთელი მისი ცხოვრება ამ ერთ ფოტოსურათში იყო მოქცეული. ამას ხანგრძლივი სიჩუმე მოჰყვა, რომლის დარღვევაც მხოლოდ ქირურგს შეეძლო. მაშინვე, როგორც კომპიაგუას საოპერაციო ოთახში ანესთეზიოლოგი, მეც მივხვდი, რომ რაღაც არ იყო წესრიგში. საქმე იმაში კი არ იყო, რომ მას ლაპარაკი არ სურდა, არა – არ შეეძლო. თითქოს ექიმების, ექთნებისა და სტუდენტების აუდიტორიას ბნელი, უსასრულო სიჩუმის ინფექცია შეეყარა. პულსი გამოორმაგდა. სუნთქვაც გაჭირდა. რატომ არ მოითხოვა შემდეგი სლაიდი? რატომ არ უშველა საკუთარ თავს? რატომ არ ამოიღო ეს სლაიდი საჩვენებელი სლაიდების რიგიდან? უეცრად მე გავაცნობიერე, რომ მას თავისი ფოტოლაპარაკი განმეორებით გამოუყენებია. მე შევძელი მისი გაშლილი შავი თმების ჩრდილის გამორჩევა მორგის უფრო ბნელი გარემოსაგან. მოულოდნელი თვალისმოძქრელი გაელვება... შემდეგი სლაიდი მორგში გადაღებული სურათი უნდა ყოფილიყო. იგი დაუცველი იყო.

სლაიდიდან არეკლილი მქრქალი შუქის ფონზე, მე დავინახე, რომ ის უმზერდა მას, ალბათ არა როგორც ფერად ფოტოს, ჩემი აზრით, არამედ როგორც გოგონას აჩრდილის ნეგატივს. ჩემთვის ამფითეატრი ჰონდურასად იქცა. მე ისევ ის, პაციენტებით გადაჭედილი ეზო წარმომიდგა თვალწინ. პროექტორის სხივში მტვრის ნაწილაკების ლიცლიცი დავინახე. სწორედ მაშინ მივხვდი, რომ გოგონა მისი სრულყოფილების და ტკივილის საზომი იყო, როგორც დაკარგულის, ისე შეძენილის. მანაც გაიგონა ფოტოკამერის ჩხაკუნი, დაინახა გოგონას შეცბუნება და მასში სიბრალულმა ერთიორად იმატა. და ბოლოს ხმა ამოიღო.

„იმეღდა.“ ეს იყო ის ერთადერთი სიტყვა, რომელიც მისგან გაეგონა. მისი ხმის გაგონებისთანავე მე პროექტორზე შემდეგი სლაიდი გავუშვი. ჩხაკუნი... და იგი აღარ იყო. კვლავ ჩხაკუნი და მის ადგილას მამაკაცი ორბიტალური კიბოთი. ფრანცისკუსი დიდხანს არ მაცილებდა მზერას, მისი გამომეტყველების ახსნის მცდელობას მე უკვე დიდი ხანია თავი დავანებე. მაღლიერება? სევდა? ამან გოგონას იმ დაჟინებულ მზერაზე დამაფიქრა, როდესაც მან ბოლოსდაბოლოს თავისი სხეულის ქირურგის ხელებში გადაცემა გადაწყვიტა.

განვლილი წლების მანძილზე და დღესაც, დროდადრო, მე თვალწინ მიდგას ვირ-საზიდარიანი კორტეჟი, ან მორგში გოგონას თავთან დახრილი მისი სახე. მე ვისურვებდი მისთვის მეთქვა, რაც ახლა ვიცი, მისი არარეალისტური ქმედება, ვფიქრობ, ალბათ სიგაჟით შეზავებული, სიკეთის მცირე, დაჟინებული გამოვლინება იყო. როგორც ღამფის ანთება, წყლის ადუღება ჩაისთვის, პერანგის რეცხვა. მაგრამ, რასაკვირველია, ახლა ძალზე გვიანია. ■